

Ю. Д. Рубан

Зоотипологія

ЗООТИПОЛОГІЯ (від [зоо...](#) і *типологія*) – вчення про *породи* сільськогосподарських тварин, еволюцію типу їхньої конституції на макро- та мікрорівні, залежність господарських і біологічних показників від природного типу. Проблеми З. вивчають у зв'язку з взаєминами у системі організм–зовн. середовище–людина–біосфера. Порода – велика за чисельністю, біологічно стійка та адаптована морфофункціон. і генет. система з цінними госп.-біол. ознаками, тип яких еволюціонує відповідно до екон. та соц. вимог і перебуває у тісному зв'язку з умовами зовн. середовища. Різниця між штуч. і природ. доборами полягає в тому, що останній завжди спрямований на забезпечення найкращих умов для життя певного виду організмів, штуч. добір – на досягнення макс. продуктивності відповідно до вимог людини.

Основополож. з проблем З. стали дослідж. [П. Кулешова](#), [М. Іванова](#), І. Павлова. Згодом їх розвинули *М. Потьомкін, Ю. Рубан* та ін., сконцентрувавши осн. увагу на проблемі типу конституції. М. Потьомкін започаткував наук. школу, яку розвинули вчені Харків. зоовет. академії. Вони обґрунтували теор. і практ. аспекти оцінювання тварин за екстер'єром та конституцією; розробили систему організації і планування племін. роботи в умовах індивід. та масштаб. селекції, концепцію розвитку галузі молочно-м'ясного скотарства в Україні; встановили принципи пород. районування; створили молочну червоно-рябу породу великої рогатої худоби, її внутр.-породні та заводські типи і заводські лінії; ввели у селекц. програми нові принципи селекції худоби на стійкість до захворювань; розробили форми і методи збереження цінних генотипів порід та створення симентал. породи великої рогатої худоби м'ясного типу; обґрунтували принципи ведення племін. роботи за технол. ознаками з урахуванням симетрії ознак, норм і патологій організму тварин; започаткували використання ЕОМ для упр. селекц. і технол. ознаками тощо. У межах З. вивчають взаємозв'язки типу тварин і здоров'я людини. Негативно на селекцію типів впливає стан довкілля, що актуалізувало проблему ведення тваринництва в оптимал. і екстремал. умовах.

Рекомендована література

1. Кулешов П. Н. Выбор по экстерьеру лошадей, скота, овец и свиней. Москва, 1934;
2. Иванов М. Ф. Полное собрание сочинений: В 7 т. Т. 4. Москва, 1964;
3. Рубан Ю. Д. Бажані типи і племінне використання молочної худоби. К., 1987;
4. Його ж. Эволюция жвачных в селекции скота в третьем тысячелетии // Междунар. с.-х. журн. 1992. № 4;
5. Його ж. Проблемы зоотехнии на пороге XXI века (селекционный аспект проблемы). Х., 1995.

Бібліографічний опис:

Зоотипологія / Ю. Д. Рубан // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-17078>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).